

Učešću Bosne i Hercegovine u Erasmus+ programu, u dijelu koji se odnosi na obrazovanje

Učešće Bosne i Hercegovine u programima Evropske unije regulirano je **Okvirnim sporazumom između Evropske zajednice i Bosne i Hercegovine o općim načelima učešća Bosne i Hercegovine u programima Zajednice**¹ koji je potpisan na sastanku EU/Balkanskog foruma 22. 11. 2004. godine. Sporazum je ratificiran od strane Parlamenta Evropske unije u maju 2005. godine, a od strane Parlamenta Bosne i Hercegovine 2006. godine, te stupio na snagu 08. 01. 2007. godine.

Okvirnim sporazumom se navode opći uvjeti za učešće Bosne i Hercegovine u Programima Zajednice, između ostalih i za programe iz oblasti obrazovanja: Cjeloživotno učenje i Mladi u akciji, za period 2007. – 2013. godina.

U proteklom periodu učesnici iz BiH mogli su učestvovati, tj. aplicirati za projekte u programima iz oblasti obrazovanja, i to u Programu Cjeloživotno učenje (Lifelong Learning – LLL – program u oblasti obrazovanja i stručnog osposobljavanja i usavršavanja), Programu Erasmus Mundus (program koji podržava saradnju institucija i mobilnost studenata i naučnog osoblja u oblasti visokog obrazovanja) i Tempus programu (usmjeren na modernizaciju i saradnju u oblasti visokog obrazovanja).

Ovim programima upravlja se na centraliziran način od strane Izvršne agencije za obrazovanje, audiovizuelne djelatnosti i kulturu (EACEA) u Briselu.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je, u povodu razmatranja i usvajanja Informacije o učešću Bosne i Hercegovine u programima Evropske unije za period januar 2011. – decembar 2012. godine, na 43. sjednici održanoj 26. 03. 2013. godine, između ostalih, usvojilo zaključak po kojem se zadužuju nadležna ministarstva da, **u skladu sa dinamikom pristupanja programima Evropske unije, osiguraju ljudske kapacitete i potrebna finansijska sredstva (iz budžeta i iz sredstava raspoložive predpristupne pomoći) za učešće Bosne i Hercegovine u programima EU iz njihove nadležnosti.**

Tokom 2013. godine, Evropska unija pripremala je nastavak, odnosno novi ciklus programa EU za period 2014. – 2020. godina, u okviru kojeg je Uredbom (EU) br. 1288/2013 – Evropskog parlamenta i Vijeća od 11. decembra 2013. godine, uspostavljen **Erasmus+ program Unije za obrazovanje, obuku, mlade i sport.**

Erasmus+ je zamijenio sedam programa iz perioda 2007. – 2013. godina i to: Program za cjeloživotno učenje (s njegovim potprogramima Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius i Grundtvig), Mladi u akciji, te Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink. Program po prvi put uvodi i podršku području sporta.

¹ „Službeni glasnik BiH”, broj 15/06

Program Erasmus+ usmjeren je ka jačanju znanja i vještina te zapošljivosti evropskih građana kao i unapređenju i modernizaciji sistema obrazovanja, obuke i mladih.

Program Erasmus+ obuhvata sve evropske i međunarodne programe, mreže (Eurydice, Europass, Euroguidance, Evropski kvalifikacijski okvir – EQF), platforme (eTwinning – platforma namijenjena za međunarodnu saradnju osnovnih i srednjih škola i EPAL – Evropska platforma za obrazovanje odraslih) i inicijative Evropske unije u području obrazovanja, obuke, mladih i sporta.

Namijenjen je učenicima, studentima, nastavnom i nenastavnom osoblju na svim nivoima obrazovanja, mladima između 13 i 30 godina starosti, pojedincima, osoblju i članovima organizacija koji rade s mladima; sportskim radnicima, volonterima, i sportistima. Predviđa se da će u okviru ovog Programa više od 4 miliona osoba primiti podršku za studiranje, obuku, rad ili volontiranje u inostranstvu. Ovom brojkom se obuhvata 2 miliona studenata u visokoškolskim ustanovama, 650 000 učenika u programu stručnog osposobljavanja i naučnika, te više od 500 000 učesnika razmjene mladih i programa volontiranja u inostranstvu.

Za provođenje ovog sedmogodišnjeg programa osigurat će se 14,7 milijardi EUR, što je 40% više u odnosu na budžet za ranije programe.

Učestvovanje u programima Evropske unije predviđa iskazivanje interesa određene zemlje za učešćem u Programu, potpisivanje memoranduma o razumijevanju za svaki program posebno, te plaćanje „ulazne karte“, odnosno finansijskog doprinosa zainteresirane zemlje. Dio finansijskog doprinosa moguće je pokriti iz Instrumenta predpristupne pomoći (IPA). Sredstva iz IPA obuhvataju najviše do 90% iznosa ulazne karte za prvu godinu učešća, nakon čega se iznos sredstava iz IPA smanjuje, a povećava sufinansiranje iz domaćeg budžeta u narednim godinama.

Pristupanje Bosne i Hercegovine programu Erasmus+

U avgustu 2013. godine, posredstvom Ministarstva vanjskih poslova BiH, Ministarstvu civilnih poslova BiH je proslijeđeno pismo Evropske komisije kojim je Bosni i Hercegovini ponuđen pristup programu Erasmus+ u 2014. godini u vidu djelimičnog učešća.

Nakon izraženog interesa, Evropska komisija je pripremila i dostavila na usvajanje i određivanje potpisnika tekst **Sporazuma između Evropske unije i Bosne i Hercegovine o učešću Bosne i Hercegovine u Erasmus+ programu Unije za obrazovanje, obuku, mlade i sport**. Ovim provedbenim Sporazumom reguliraju se rokovi i uvjeti učešća Bosne i Hercegovine u programu Evropske unije Erasmus+. Sporazum sadrži i anekse I i II koji se odnose na pravila **finansijskog doprinosa Bosne i Hercegovine Erasmus+ programu, te finansijsku kontrolu, povrat sredstava i mjere protiv prevara**. U skladu sa Aneksom I ovog Sporazuma, za djelimično učešće u Programu Erasmus+, Bosna i Hercegovina ima obavezu uplatiti u Opći budžet Evropske unije ulaznu kartu, za svaku godinu učešća, u iznosu od 115. 000 EUR.

Nakon što su pribavljene saglasnosti svih nadležnih ministarstava obrazovanja u Bosni i Hercegovini, Ministarstvo civilnih poslova BiH obavijestilo je Evropsku komisiju da je Bosna i Hercegovina u mogućnosti pristupiti programu Erasmus+ u 2014. godini, u vidu djelimičnog učešća, pri čemu će sve aktivnosti voditi Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizuelne djelatnosti i kulturu (EACEA) u Briselu.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na svojoj 100. sjednici, održanoj 10. 06. 2014. godine, razmotrilo i usvojilo Informaciju o Sporazumu između Evropske unije i Bosne i Hercegovine o učešću Bosne i Hercegovine u Erasmus+ programu Unije za obrazovanje, obuku, mlade i sport, na osnovu čega je **19. 06. 2014. godine u Briselu predmetni Sporazum zvanično i potpisan.**

Bosna i Hercegovina je pozvana da učestvuje u mrežama Evropske unije u oblasti obrazovanja, te je u skladu s tim Ministarstvo civilnih poslova BiH imenovalo kontakt osobe za mreže Eurydice, Euroguidance, Europass, Evropsku mrežu o politikama cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja (ELGPN) i Evropski kvalifikacijski okvir (EQF). Ministarstvo civilnih poslova BiH je provelo proceduru, a Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je, u skladu sa svojim mandatom, imenovala kontakt osobe za Evropsku platformu za obrazovanje odraslih – EPALe, eTwinning platformu i implementaciju Evropske agende za obrazovanje odraslih.

U izvještajnom periodu izvršeno je imenovanje predstavnika BiH, kao i njihove zamjene u Komitet Erasmus+ programa.

Tokom 2014. godine Izvršna agencija za obrazovanje, audiovizuelne djelatnosti i kulturu (EACEA) koordinirala je proces imenovanja Erasmus+ ureda u Bosni i Hercegovini, koji je nastavio posao koji do tada obavljao Tempus ured u Bosni i Hercegovini. Slično kao i Tempus ured, Erasmus+ ured je nastavio pomagati korisnicima u Bosni i Hercegovini i potencijalnim aplikantima u okviru Programa. Erasmus+ ured provodi monitoring posjete u lokalnim organizacijama uključenim u Erasmus+ projekte i pruža podršku stručnjacima za reformu visokog obrazovanja za Erasmus+ u smislu modernizacije sektora visokog obrazovanja u BiH.

Projekti u okviru Erasmus+ programa

Kao što je navedeno u prethodnom tekstu, Erasmus+ je zamijenio sedam ranijih programa i objedinio ih u jedan program. Novi Erasmus+ program ima cilj da podrži aktivnosti u području obrazovanja, obuke, mladih i sporta putem dodjele grant sredstava.

U oblasti visokog obrazovanja Erasmus+ se odnosi na četiri glavna područja: Kreditna mobilnost (Credit Mobility), Zajednički master stepen (Joint Master Degrees), Izgradnja kapaciteta u području visokog obrazovanja (Capacity Building for Higher Education) i Jean Monnet.

U području Kreditne mobilnosti, visokoškolska ustanova zemlje partnera i visokoškolska ustanova zemlje koja predlaže program mogu uspostaviti međuinstitucionalni sporazum, koji omogućava da njihovi studenti provedu do 12 mjeseci na visokoškolskoj ustanovi države domaćina, osiguravajući da sve ocjene i krediti stečeni budu priznati u njihovoj matičnoj zemlji.

Zajednički master stepen je, kao Kreditna mobilnost, međunarodni studijski program u trajanju od jedne do dvije godine. Ovaj program nudi konzorcijum visokoškolskih ustanova i, opciono, zemlja partner. Studenti studiraju na najmanje dvije visokoškolske ustanove uključene u program.

Projekti u okviru Izgradnje kapaciteta u području visokog obrazovanja pružaju podršku aktivnostima koje doprinose modernizaciji, pristupačnosti i internacionalizaciji visokog obrazovanja u partnerskim zemljama. Ovi projekti su projekti saradnje zasnovani na multilateralnim partnerstvima primarno između visokoškolskih ustanova zemlje koja predlaže projekat i partnerskih zemalja. Ovi projekti se dijele u dvije grupe u zavisnosti od teme:

- Zajednički projekti koji imaju za cilj da pomognu visokoškolskim ustanovama iz partnerskih zemalja da izrade, moderniziraju i diseminiraju nove kurikulume, nastavne metode ili materijale kao i da doprinesu poboljšanju osiguranja kvaliteta i upravljanju visokoškolskim ustanovama.
- Strukturni projekti koji se bave razvojem i reformom visokoškolskih ustanova i sistema u partnerskim zemljama; unaprjeđuju njihov kvalitet i relevantnost, promovišu regionalnu saradnju i poboljšavaju približavanje međunarodnim kretanjima/pomacima u području visokog obrazovanja.

Program Jean Monnet pruža podršku programima koji se odnose na nastavu i istraživanje o procesu Evropskih integracija. Pruža podršku projektima i profesorima putem ključnih aktivnosti kao što su kursevi, istraživanje, konferencije i publikacije u području EU studija. Institucije i asocijacije iz cijelog svijeta mogu da podnesu projektne prijedloge.

Zemlje koje učestvuju u Erasmus+ programu se dijele u dvije kategorije: programske zemlje i partnerske zemlje. Programske zemlje su Evropske unije i ostale programske zemlje (Irska, Lihtenštajn, Norveška, Makedonija, Turska), dok sve ostale zemlje imaju pravo da učestvuju u Erasmus+ projektima u svojstvu partnerske zemlje.